

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Ndob/65/2023
Identifikačné číslo spisu: 6119298977
Dátum vydania rozhodnutia: 06.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6119298977.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti GARLIC s.r.o., Praha 1, Staré Město, Rybná 716/24, Česká republika, IČO: 029 30 277, zastúpenej usadeným euroadvokátom JUDr. Wieslawom Firlom, Čadca, Májová 1319, proti žalovanému Ing. Lubomírovi Šoltisovi, Trenčín, Šoltésovej 1995, IČO: 11 978 457, zastúpenému advokátom Mgr. Branislavom Zemanovičom, Trenčín, Piaristická 44, o zaplatenie sumy 1 472,84 eur s príslušenstvom, o nesúhlase Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením veci, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m na konanie a rozhodnutie o odvolaní je Krajský súd v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica v upomínacom konaní vydal platobný rozkaz č. k. 4Up/659/2019-14 z 10. júna 2019, proti ktorému podal žalovaný včasný a odôvodnený odpor. Na základe návrhu žalobkyne na pokračovanie v konaní vec bola postúpená Okresnému súdu Trenčín ako súdu príslušnému na prejednanie veci podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v zmysle § 14 ods. 3 zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov. Okresný súd Trenčín rozhodol vo veci rozsudkom č. k. 36Cb/137/2019-207 zo 16. decembra 2022 tak, že žalobu, predmetom ktorej bolo zaplatenie pohľadávky žalobkyne voči žalovanému, a to titulom nezaplatenej faktúry na zaplatenie ceny za poskytnutie gastronomickej služby (varenie jedla a obsluha hostí) podľa zmluvy o poskytovaní gastronomickej služby uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným, v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Proti predmetnému rozsudku podala žalobkyňa odvolanie a Okresný súd Trenčín predložil vec Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu funkčne príslušnému na rozhodnutie o podanom odvolaní.

2. S poukazom na § 43 ods. 1 CSP Krajský súd v Trenčíne postúpil predmetnú vec vedenú na tomto súde pod sp. zn. 8Cob/53/2023 Krajskému súdu v Banskej Bystrici ako súdu funkčne príslušnému na konanie vo veci podľa § 34 ods. 2 písm. a) CSP. Postúpenie veci odôvodnil tým, že z obsahu spisu je zrejmé, že ide o konanie v obchodnoprávnej veci, ktorú rozhodol Okresný súd Trenčín, a preto na rozhodnutie o odvolaní v tejto veci je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici. V danej súvislosti

Krajský súd v Trenčíne poukázal na okamžitú aplikovateľnosť novelizovaných procesných ustanovení týkajúcich sa funkčnej príslušnosti súdu aj na konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023, vrátane konaní, kde boli odvolania predložené Krajskému súdu v Trenčíne pred 1. júnom 2023 a doposiaľ nebolo o nich rozhodnuté. Prechodné ustanovenie § 471c CSP k úpravám účinným od 1. júna 2023 sa podľa jeho názoru nevzťahuje na úpravu ohľadom funkčnej príslušnosti súdu, týka sa len vecnej a miestnej príslušnosti súdu.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici s postúpením veci nesúhlasil a postupom podľa § 43 ods. 2 CSP predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o nesúhlase s postúpením veci z dôvodu, že funkčne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 36Cb/137/2019-207 zo 16. decembra 2022 je Krajský súd v Trenčíne. Ozrejmil, že v čase podania odvolania (19. januára 2023) bol príslušným odvolacím súdom Krajský súd v Trenčíne podľa predpisov platných a účinných do 31. mája 2023. Zo znenia prechodného ustanovenia § 471c CSP podľa názoru Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplýva zásada dokončenia vecí na vecne a miestne príslušných súdoch podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 s jedinou výnimkou, ak dochádza k prechodu výkonu súdnictva na iný súd, v takom prípade aj veci napadnuté do 31. mája 2023 dokončia už súdy vecne a miestne príslušné podľa právnej úpravy účinnej od 1. júna 2023. V danej súvislosti zdôraznil, že od 1. júna 2023 nedošlo k zmene funkčnej príslušnosti, došlo len k doplneniu miestnej príslušnosti odvolacích súdov do ustanovenia § 34 ods. 1 CSP a k vymedzeniu kauzálnej príslušnosti odvolacích súdov v rámci funkčnej príslušnosti v ustanovení § 34 ods. 2 CSP. S účinnosťou od 1. júna 2023 vo vzťahu k odvolacím súdom nedošlo k žiadnemu prechodu súdnictva, t. j. k zániku akéhokoľvek krajského súdu a nástupníctvu iného krajského súdu. Ustanovenie § 471c CSP nemenuje osobitne funkčnú a kauzálnu príslušnosť, podľa názoru Krajského súdu v Banskej Bystrici, z absencie doslovného vymenovania funkčnej a kauzálnej príslušnosti v citovanom ustanovení nevyplýva zámer, účel a zmysel reformy súdnej mapy (uskutočnenej zákonom č. 150/2022 Z. z.), aby odvolania napadnuté do 31. mája 2023 boli rozhodované podľa novej právnej úpravy účinnej od 1. júna 2023. Kauzálna príslušnosť je v danom prípade podmnožinou miestnej príslušnosti, pretože v závislosti od druhu kauzy určuje, ktorý z existujúcich funkčne príslušných odvolacích súdov je tým súdom, ktorému svedčí miestna príslušnosť. Pokiaľ je teda kauzálna príslušnosť podmnožinou miestnej príslušnosti a zároveň prechodné ustanovenie § 471c CSP k úpravám účinným od 1. júna 2023 výslovne upravuje miestnu príslušnosť, platí, že prostredníctvom ustanovenia § 471c CSP zákonodarca normoval aj kauzálnu príslušnosť tým spôsobom, že konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných (teda aj kauzálne) príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023. Dané prechodné ustanovenie je preto podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici potrebné vykladať v súlade s účelom a cieľom, ktorý sa mal dosiahnuť uvedenou zmenou právnej úpravy v súvislosti s reformou súdnej mapy účinnou od 1. júna 2023. Z dôvodovej správy k ustanoveniu § 471c CSP vyplýva jednoznačný zámer, v zmysle ktorého sa veci vedené podľa úpravy účinnej do 31. mája 2023 presunú na nové súdy vecne a miestne príslušné len za splnenia jediného predpokladu, a to ak dochádza k prechodu výkonu súdnictva zo zrušených súdov na súdy novozriadené. Pri odvolacích súdoch k prechodu výkonu súdnictva nedošlo, pretože všetky odvolacie súdy zostali zachované. Krajský súd v Banskej Bystrici ďalej uviedol, že predloženie veci inému krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní podanom do 31. mája 2023, ktoré konanie má byť vedené pred konkrétnym krajským súdom podľa právnych predpisov účinných k tomuto dátumu, bez ďalšieho, t. j. bez výslovného zmocnenia v zákone a v rozpore s prezentovaným účelom zákonodarcu a predkladateľa tohto zákona, by mohlo predstavovať zásah do ústavného princípu zákonného sudcu podľa článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. V nadväznosti na uvedené Krajský súd v Banskej Bystrici uzavrel, že aj keď dôvodová správa nie je záväzná a sama o sebe nepredstavuje výkladové pravidlo, je z nej možné jednoznačne zistiť účel, zmysel a cieľ zmenenej právnej úpravy. Zo žiadneho ustanovenia novej právnej úpravy nevyplýva zámer zákonodarcu a ani predkladateľa tejto právnej úpravy, aby staré, t. j. do 31. mája 2023 napadnuté odvolania rozhodovali krajské súdy príslušné podľa úpravy účinnej od 1. júna 2023. Nie je žiaden rozumný dôvod dvojkoľajnosti výkladu príslušnosti súdov, kedy vecná a miestna príslušnosť podľa jednoznačného znenia § 471c CSP kopíruje pravidlo dokončenia starých vecí doterajšími súdmi, pričom na kauzálnu a funkčnú príslušnosť by sa malo aplikovať iné pravidlo v rozpore s jednoznačne prejavovým zámerom zákonodarcu podľa dôvodovej správy. Preto v

súlade s § 34 ods. 1 CSP na rozhodnutie o odvolaní v predmetnom obchodnoprávnom spore začatom do 31. mája 2023 na okresnom súde nachádzajúcom sa v územnom obvode Krajského súdu v Trenčíne je aj naďalej funkčne príslušný Krajský súd v Trenčíne.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Trenčíne a Krajskému súdu v Banskej Bystrici podľa ust. § 43 ods. 2 CSP preskúmal vec a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením veci Krajským súdom v Trenčíne nie je dôvodný.

5. Podľa článku 4 ods. 1 CSP, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

6. Podľa článku 17 CSP, súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

7. Podľa § 40 CSP v znení účinnom od 1. júla 2023, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanie sporu.

8. Podľa § 22 písm. f) CSP, na konanie v obchodnoprávných sporoch je príslušný Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne.

9. Podľa § 34 ods. 2 písm. a) CSP (v znení účinnom od 1. júna 2023), na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici.

10. Podľa § 3 ods. 6 písm. b) zákona č. 371/2004 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sídlach a obvodoch súdov“), sídlom Krajského súdu v Trenčíne je mesto Trenčín a jeho obvod tvorí aj obvod Okresného súdu Trenčín.

11. Podľa § 471c CSP, konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

12. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom obchodnoprávnom spore rozhodol Okresný súd Trenčín rozsudkom č. k. 36Cb/137/2019-207 zo 16. decembra 2022 tak, že žalobu, predmetom ktorej bolo zaplatenie pohľadávky žalobkyne voči žalovanému, a to titulom nezaplatenej faktúry na zaplatenie ceny za poskytnutie gastronomickej služby (varenie jedla a obsluha hostí) podľa zmluvy o poskytovaní gastronomickej služby uzavretej medzi žalobkyňou a žalovaným, v celom rozsahu zamietol a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Proti predmetnému rozsudku podala žalobkyňa odvolanie a Okresný súd Trenčín predložil vec Krajskému súdu v Trenčíne ako súdu odvolaciemu na rozhodnutie o podanom odvolaní. Krajský súd v Trenčíne o odvolaní nerozhodol a v súvislosti s novelou Civilného sporového poriadku účinnou od 1. júna 2023, skúmajúc počas celého konania svoju funkčnú príslušnosť v odvolacom konaní, postúpil vec na rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici ako súdu funkčne a kauzálnu príslušnému. Krajský súd v Banskej Bystrici s postúpením veci nesúhlasil, pričom svoju funkčnú príslušnosť namietol najmä s poukazom na nesprávny právny záver Krajského súdu v Trenčíne, ktorý v procese skúmania funkčnej príslušnosti neaplikoval v danom spore prechodné ustanovenie § 471c CSP. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo posúdiť dôvodnosť nesúhlasu Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením veci Krajským súdom v Trenčíne na rozhodnutie o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 36Cb/137/2019-207

zo 16. decembra 2022.

13. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť je potrebné v prvom rade vyriešiť otázku časovej pôsobnosti právnych noriem upravených v § 34 ods. 1 a 2 CSP v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP. Odvolanie bolo podané (a teda odvolacie konanie bolo začaté) pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z. (ďalej aj „novela“), ktorým boli s účinnosťou od 1. júna 2023 menené aj ustanovenia upravujúce funkčnú príslušnosť súdov na konanie o odvolaní a novoupravená kauzálna príslušnosť súdov v obchodnoprávných sporoch. Pre sudy preto vzniká otázka, či sa nová právna úprava funkčnej príslušnosti má vzťahovať aj na odvolacie konania začaté pred účinnosťou novely, pričom v danom prípade je súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii Okresný súd Trenčín, t. j. okresný súd so sídlom v obvode Krajského súdu v Trenčíne.

14. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konanie začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Pravidlo okamžitej použiteľnosti (novej) procesnej úpravy na všetky prebiehajúce konania začaté podľa doterajších predpisov nevyžaduje výslovné zákonné zmocnenie, keďže je odvoditeľné pomocou ústavného - konformného teleologického výkladu. Preto pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach ustanovené inak, konajúce sudy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov aplikujú novú právnu úpravu počnúc momentom jej účinnosti. Podstatou princípu okamžitej aplikability je zabezpečiť procesne efektívne prejednanie vecí vyhnutím sa nachádzaniu vhodného procesného režimu (v spleti prechodných ustanovení), čo umožňuje súdom sústrediť sa na hmotnoprávnu povahu sporu (nálezný Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. júla 2017, sp. zn. III. ÚS 267/2017).

15. Novela Civilného sporového poriadku zákon doplnila aj o prechodné ustanovenie § 471c k úpravám účinným od 1. júna 2023, podľa ktorého konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd. Uvedené prechodné ustanovenie predstavuje výnimku z princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnoprávnej úpravy Civilného sporového poriadku, avšak vzťahuje sa výlučne na konania začaté a právoplatne neskončené na súdoch vecne a miestne príslušných. Za použitia gramatického výkladu ustanovenia najvyšší súd dospel k záveru, že dané prechodné ustanovenie zachovanie funkčnej ani kauzálnej príslušnosti súdu neupravuje. Pre zachovanie princípu okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy je preto potrebné novú právnu úpravu funkčnej príslušnosti obsiahnutú v § 34 ods. 2 písm. a) CSP aplikovať aj na odvolacie konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023.

16. S názorom predkladajúceho súdu, ktorý v dôvodoch svojho nesúhlasu s postúpením veci uviedol tiež, že kauzálna príslušnosť je podmnožinou miestnej príslušnosti sa Najvyšší súd Slovenskej republiky nestotožnil argumentujúc tým, že platná právna úprava vyjadrenému právnomu názoru nezodpovedá. V nadväznosti na uvedené najvyšší súd poukazuje na systematické členenie Civilného sporového poriadku, ktoré v jednotlivých dieloch tretej hlavy prvej časti rozlišuje príslušnosť vecnú (§ 12), miestnu (§ 13 až § 21), kauzálnu (§ 22 až § 33) a funkčnú (§ 34 pre krajské sudy a § 35 pre Najvyšší súd Slovenskej republiky). Skutočnosť, že kauzálna príslušnosť má prioritnú povahu voči ostatným druhom príslušností (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. januára 2019, sp. zn. 5Ndob/2/2019) neznamená, že by ju bolo možné vnímať ako poddruh inej príslušnosti. Pri výklade prechodného ustanovenia § 471c CSP preto nemožno dospieť k záveru, že by v ňom bolo skryté (v rámci vecnej alebo miestnej príslušnosti) zahrnuté aj zachovanie kauzálnej príslušnosti. V prípade absencie funkčnej a kauzálnej príslušnosti v ustanovení § 471c CSP nejde o pravú medzeru v zákone, teda o prípad, kedy úmyslom zákonodarcu nebolo vylúčiť zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti. Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zákonodarcu v ustanovení § 471c CSP zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti v konaniach začatých do 31. mája 2023 neupravil vedome. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že zákonodarcu v znení tohto prechodného ustanovenia pristúpil k vymenovaniu iných druhov príslušnosti, ktoré zostávajú zachované (vecnej a miestnej príslušnosti), avšak kauzálnu a ani

funkčnú príslušnosť neuviedol (na rozdiel od prechodného ustanovenia § 470 ods. 4 CSP). Z tohto pohľadu potom nie je priestor pre aplikáciu čl. 4 CSP. Prípadný rozpor s dôvodovou správou ako aj s usmernením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky nemožno odstraňovať výkladom, ktorým by sa zmenil nepochybný obsah predmetného ustanovenia (čl. 3 ods. 1 CSP). Postupujúcim súdom prezentovaný výklad, podľa ktorého by konania o odvolaniach podaných do 31. mája 2023 mali byť dokončené na pôvodných krajských súdoch, t. j. funkčne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nerešpektuje účel sledovaný novelou, ktorým je v prvom rade špecializácia súdov, vrátane súdov krajských. Navrhovaný výklad by spôsobil neželanú dvojkoložnosť, kedy by odvolacie konania v obchodnoprávných sporoch (napriek zamýšľanej špecializácii) naďalej prebiehali aj na krajských súdoch, ktoré už podľa novej právnej úpravy nemajú byť súčasťou špecializovaného obchodného súdnictva.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na uvedené konštatuje, že v prejednávanej spore je s účinnosťou od 1. júna 2023 v zmysle § 34 ods. 2 písm. a) v spojení s § 22 písm. f) CSP súdom funkčne príslušným na konanie o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Trenčín, ktoré bolo začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023, Krajský súd v Banskej Bystrici, a to s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej právnej úpravy a skutočnosť, že intertemporálne ustanovenie § 471c CSP neupravilo, že konanie o odvolaní začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončí na súde funkčne príslušnom podľa predpisov účinných do 31. mája 2023.

18. Vo vzťahu k záverom o okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na obdobné závery už vyslovené v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 6Ndc/19/2023 z 28. júna 2023 a tiež v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 257/2023 z 27. júna 2023. Totožné závery, aké prijal najvyšší súd v tomto rozhodnutí, boli zároveň prijaté už v uznesení najvyššieho súdu zo 16. augusta 2023, sp. zn. 5Ndob/5/2023, z 23. augusta 2023, sp. zn. 3Ndob/8/2023 a uznesení z 23. augusta 2023, sp. zn. 4Ndob/5/2023. Najvyšší súd dopĺňa, že prijatými závermi neprichádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady perpetuatio fori (§ 36 CSP), keď k zmene funkčnej príslušnosti prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporalít novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu. Preto pokiaľ v priebehu odvolacieho konania príde k zmene právnej úpravy funkčnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby zrozumiteľne a jednoznačne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania podľa § 40 CSP, zostáva zachovaná funkčná príslušnosť v konaniach začatých podľa predchádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím prechodného ustanovenia, ktoré však v rámci novely Civilného sporového poriadku vo vzťahu k funkčnej príslušnosti prijaté nebolo.

19. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Banskej Bystrici s postúpením veci Krajským súdom v Trenčíne nie je dôvodný a na konanie o odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Trenčín v spore o zaplatenie ceny za poskytnutie gastronomických služieb je funkčne príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.